

Kannanotto hallinnollisen yksikön ja toimialueen nimitysehdotukseen *hyvinvointialue*

Sosiaali- ja terveysministeriölle sähköpostitse 7.10.2020

Kotimaisten kielten keskus ei suosita nimitystä *hyvinvointialue* tulevan hallinnollisen yksikön ja toimialueen nimitykseksi. Näkemyksemme mukaan *hyvinvointialue* ei ole hallintolain 9. pykälän hyvän kielenkäytön vaatimuksen mukainen asiallinen, selkeä ja ymmärrettävä ilmaus. Se on myös hankala käytössä.

Hyvinvointi on abstrakti ja monimerkityksinen sana, jolla voidaan viitata yhteiskunnan vaurauteen tai joko yksilön hyvään terveydentilaan tai henkiseen hyvään oloon. Nimitys *hyvinvointialue* ei kuvaa neutraalisti hallinnollisen yksikön tehtäviä, vaan viittaa hallinnon tavoitteisiin. Se on sävyiltään vahvasti markkinointihenkinen ja kielenkäyttäjää suostutteleva ilmaus, jollaiset eivät kuulu hyvään virkakieleen. Se voidaan myös kokea sävyiltään vähätteleväksi. Vaikka sosiaali- ja terveyspalveluilla ja pelastustoimella edistetään asukkaiden hyvinvointia, alueilla tulee asumaan myös ihmisiä, jotka eivät voi hyvin.

Sana *hyvinvointi* on laajasti käytössä kaupallisissa konteksteissa, joissa se saattaa viitata esimerkiksi kauneudenhoitoon, liikuntapalveluihin tai luontaistuotteisiin. Kotimaisten kielten keskus on toistuvasti esittänyt huolensa julkisten terveyskeskusten nimeämisestä *hyvinvointikeskuksiksi*. Kun *hyvinvointikeskus* voi olla joko kylpylä tai terveyskeskus, kansalaisten on mahdotonta erottaa julkisia toimijoita yksityisistä.

Hyvinvointialue on hallinnollisen yksikön nimityksenä hankala myös siksi, että sana *alue* on vakiintunut maantieteellisen alueen nimitykseksi mutta ei toimivan organisaation nimitykseksi. Lainsäädännössä sana *alue* viittaa yleensä maantieteelliseen alueeseen (esimerkiksi *toimialue*, *vesialue*, *vuokra-alue*), eikä tätä sanan merkitystä kannata hämärtää. Johdokset, kuten *hyvinvointialueen valtuusto* ja *hyvinvointialuevaltuusto* olisivat pituutensa vuoksi käytettävyydeltään huonoja. *Hyvinvointivaltuusto* puolestaan olisi merkitykseltään epämääräinen, ja *hyvinvointivaalit* kuulostaisi sloganilta.

Kuten lausunnossamme 15.9.2020 olemme korostaneet, termien ja nimien jatkuvuus auttaa kansalaisia ymmärtämään hallinnon toimintaa ja hoitamaan asioitaan. Selkeät termit ja nimet vaikuttavat hallinnon rakenteiden hahmotettavuuteen ja sitä kautta kansalaisten mahdollisuuteen osallistua yhteiskunnan toimintaan ja seurata sitä. Ne vaikuttavat myös siihen, miten kansalaisten yhdenvertaisuus toteutuu.

Ulla-Maija Forsberg, johtaja
Ulla Onkamo, erityisasiantuntija

Jatkoa sähköpostitse 9.10.2020

Hyvinvointimaakuntaan liittyvät ihan samat ongelmat kuin *hyvinvointialueeseenkin*. *Hyvinvointi* on abstrakti, monessa yhteydessä kaupallisiin yhteyksiin yhdistyvä sana. Erityisen hälyttävänä pidämme sitä, että osana yksikön ja alueen nimitystä sana *hyvinvointi* voidaan katsoa kansalaisia manipuloivaksi ja ongelmia vähätteleväksi, siis epäasialliseksi. *Hyvinvointimaakunnasta* on vielä *hyvinvointialuettakin* vaikeampaa muodostaa johdoksia, jotka olisivat käytettävyydeltään hyviä.

Koska *maakunta* on jo yhdyssana, siitä on minkä tahansa etuliitteen kanssa vaikea muodostaa hyviä johdoksia. Abstraktit, kolmi- tai neliosaiset yhdyssanat ovat käytössä hankalia ja pituutensa vuoksi vaikeita hahmottaa. Ne eivät ole selkokieltä, mutta eivät myöskään selkeää yleiskieltä.

Palvelumaakunta – servicelandskap olisi merkitykseltään mahdollinen, mutta vain siirtymävaiheen väliaikaiseksi ilmaukseksi. Emme voi suosittaa hallinnollisen yksikön ja alueen nimitykseksi sellaista ilmausta, josta muodostetut johdokset ovat monimutkaisia: *palvelumaakuntahallitus / palvelumaakunnan hallitus – servicelandskapsstyrelse / servicelandskapets styrelse*.

Haluaisimme vielä todeta, että esimerkiksi Helsingin Sanomissa käytettiin eilisissä, uudistusta koskevissa artikkeleissa jälleen hyvin luontevasti *maakuntaa*. *Sote-maakunta* mainittiin vain muutaman kerran. Suuri yleisö on tottunut termiin *maakuntauudistus* ja ajatukseen sosiaali- ja terveyspalvelujen siirtymisestä *maakunnille*.

Ei ole näyttöä siitä, että suomalaiset yleisesti pitäisivät nimitystä *maakunta* poliittisesti värittyneenä ja yhdistäisivät sen johonkin puolueeseen tai poliittiseen tavoitteeseen. On sääli, jos asia päätetään nyt suppeamman näkökulman perusteella ja jätetään käyttämättä mahdollisuus kaikille ymmärrettävän ja helppokäyttöisen nimityksen omaksumiseen. On hyvä muistaa, että Suomessa on jopa 750 000 selkokielen tarvitsijaa: tällainen uudistus pitää tehdä kielellä, joka sopii kaikille ja tukee kaikkien yhdenvertaisuutta.